

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 128/17

Luxemburg, 30 noiembrie 2017

Concluziile avocatului general în cauza C-426/16
Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen, VZW
și alții/Vlaams Gewest

Potrivit avocatului general Wahl, cerința ca sacrificările religioase fără asomare să aibă loc într-un abator autorizat nu încalcă dreptul la libertatea de religie

Reglementarea Uniunii asigură un echilibru între dreptul la libertatea de religie, pe de o parte, și cerințele în materie de protecție a sănătății umane, a bunăstării animalelor și a siguranței alimentelor, pe de altă parte

Sărbătoarea musulmană a Sacrificiului este celebrată în fiecare an timp de trei zile. Musulmanii practicanți consideră că este datoria lor religioasă să sacrifice sau să ceară să li se sacrifice, de preferință în prima zi a sărbătorii, un animal a cărui carne este după aceea consumată de către familie și împărțită persoanelor nevoiașе, vecinilor și rudelor mai îndepărtate. Începând din 1998, legislația belgiană prevedea că sacrificările impuse de un rit religios nu puteau fi efectuate decât în abatoare autorizate sau temporare. Astfel, ministrul competent a autorizat, în fiecare an, unități de sacrificare temporare, care, împreună cu abatoarele autorizate, au permis efectuarea sacrificărilor religioase cu ocazia Sărbătorii musulmane a Sacrificiului, compensând astfel lipsa de capacitate legată de creșterea cererii în această perioadă.

În anul 2014, ministrul Regiunii Flamande competent în materie de bunăstare a animalelor a anunțat că nu va mai elibera autorizații pentru unități de sacrificare temporare pentru motivul că astfel de autorizații ar fi contrare legislației europene, în special dispozițiilor Regulamentului Uniunii privind protecția animalelor în momentul uciderii¹. Începând din anul 2015, toate sacrificările de animale fără asomare, inclusiv cele care aveau lor în cadrul Sărbătorii musulmane a Sacrificiului, trebuiau astfel să fie efectuate numai în abatoare autorizate. Acesta este contextul în care diferite asociații musulmane și organizații de coordonare ale moscheilor au chemat în justiție Regiunea Flamandă în anul 2016. Acestea au contestat printre altele validitatea anumitor dispoziții ale respectivului regulament al Uniunii², în raport în special cu libertatea de religie³.

Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Tribunalul de Primă Instanță de Limbă Neerlandeză din Bruxelles, Belgia), sesizat cu această cauză, a decis să adreseze o întrebare preliminară Curții de Justiție. Această instanță consideră că obligația de a efectua sacrificarea religioasă fără asomare doar în abatoarele autorizate i-ar putea împiedica pe numeroși practicanți musulmani să își respecte îndatorirea religioasă. Aceasta ar putea fi de natură să creeze o restrângere nejustificată a exercitării libertății lor de religie. Se pune astfel întrebarea dacă cerința ca sacrificarea să aibă loc într-un abator autorizat în sensul reglementării Uniunii⁴, regulă cu aplicabilitate generală indiferent de tipul de sacrificare utilizat, este de natură să restrângă libertatea religioasă⁵.

¹ Regulamentul nr. 1099/2009 al Consiliului din 24 septembrie 2009 privind protecția animalelor în momentul uciderii (JO 2009, L 303, p. 1).

² Este vorba despre articolul 4 alineatul (4) coroborat cu articolul 2 litera (k) din Regulamentul nr. 1099/2009.

³ Articolul 10 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și articolul 9 din Convenția europeană a drepturilor omului.

⁴ Regulamentul nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală (JO 2004, L 139, p. 55, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 71).

⁵ Avocatul general explică faptul că nu este vorba în niciun caz despre interzicerea totală a sacrificării animalelor fără asomare, dezbătută în prezent în numeroase state membre, ci despre condițiile materiale, dotarea cu echipament și obligațiile operaționale în care această sacrificare trebuie efectuată în conformitate cu reglementarea relevantă a Uniunii

În concluziile sale prezentate astăzi, **avocatul general Nils Wahl consideră că niciunul dintre elementele invocate în cadrul prezentei cauze nu este de natură să afecteze validitatea regulamentului Uniunii privind protecția animalelor.** El consideră că norma potrivit căreia, în principiu, sacrificarea poate fi efectuată numai în abatoare autorizate este o normă absolut neutră, care se aplică indiferent de împrejurări sau de tipul de sacrificare ales. În opinia sa, problematica prezentată Curții privește mai degrabă o dificultate conjuncturală legată de capacitatea abatoarelor din anumite zone geografice în perioada Sărbătorii musulmane a Sacrificiului – și, în definitiv, de costurile care trebuie suportate pentru a se conforma unui precept religios – decât cerințele care decurg din reglementarea Uniunii. Astfel, aceasta din urmă asigură un echilibru între dreptul la libertatea de religie, pe de o parte, și cerințele rezultate printre altele din protecția sănătății umane, a bunăstării animalelor și a siguranței alimentelor, pe de altă parte.

Avocatul general subliniază de asemenea că nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la aspectul dacă recurgerea la asomarea animalelor este efectiv interzisă de religia musulmană. Nu este de competența Curții să se pronunțe asupra ortodoxiei sau a heterodoxiei anumitor principii sau precepte religioase. În consecință, sacrificarea fără asomare cu ocazia Sărbătorii musulmane a Sacrificiului este într-adevăr un precept religios care se bucură de protecția libertății de religie, indiferent de eventuala existență a unor curente diferite în cadrul Islamului sau a unor soluții alternative în cazul în care nu ar fi posibilă îndeplinirea acesteia.

El arată, în plus, că asociațiile musulmane și organizațiile de coordonare ale moscheilor nu susțin că obligația de a efectua sacrificarea religioasă într-un abator este, în sine, incompatibilă cu credințele lor religioase. Pe de altă parte, ele nu precizează din ce motive de principiu – cu alte cuvinte independent de presupusele probleme legate de capacitatea abatoarelor existente în prezent și în special de costurile care trebuie suportate pentru înființarea unor noi unități sau pentru transformarea eventualelor unități existente în conformitate cu normele administrative – condiția potrivit căreia sacrificarea animalelor trebuie să fie efectuată în abatoare autorizate ridică probleme din punctul de vedere al respectării libertății de religie. Astfel, obligația ca toate unitățile de sacrificare să fie autorizate și să respecte condițiile prevăzute de legislația europeană⁶ este absolut neutră și îi vizează pe toți cei care organizează sacrificări. Or, o legislație care se aplică în mod neutru, fără nicio legătură cu convingerile religioase, nu poate fi, în principiu, considerată drept o restrângere a exercitării libertății de religie.

Potrivit avocatului general, capacitatea insuficientă și costurile pe care le implică eventual crearea de noi unități autorizate nu au legătură cu aplicarea regulamentului privind protecția animalelor. În opinia sa, nici eventualele probleme conjuncturale legate de capacitatea de sacrificare nu au vreo legătură directă sau indirectă cu obligația de a recurge la abatoare autorizate. Aceste dificultăți evidențiază mai degrabă problema determinării celui care trebuie să suporte costul înființării unor astfel de unități pentru a face față cererii ridicate de sacrificări religioase cu ocazia Sărbătorii musulmane a Sacrificiului. El consideră, prin urmare, că nu există niciun argument convingător pentru a aprecia că reglementarea Uniunii, care este total neutră și are aplicabilitate generală, constituie o restrângere a libertății de religie.

MENȚIUNE: Concluziile avocatului general nu sunt obligatorii pentru Curtea de Justiție. Misiunea avocaților generali este de a propune Curții, în deplină independență, o soluție juridică în cauza care le este atribuită. Judecătorii Curții urmează să delibereze în această cauză. Hotărârea va fi pronunțată la o dată ulterioară.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Instanța națională are obligația de a soluționa cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

Europene. În acest context, Regatul Danemarcei, Republica Slovenia și Regatul Suediei autorizează sacrificarea animalelor numai cu asomare prealabilă. În Belgia, în Regiunile Flamandă și Valonă, există un acord de interdicere a sacrificărilor de animale fără asomare începând din anul 2019.

⁶ Regulamentul nr. 853/2004.

[Textul integral](#) al concluziilor se publică pe site-ul CURIA în ziua prezentării.

Persoana de contact pentru presă: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Imagini de la prezentarea concluziilor sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106